Porto opłacono ryczałtem.

Ч. 8. (391) Неділя, дня 20. лютого 1927. Рік IX.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

політично-економічний орган.

Адреса Редакції і Адміністрації „Український Голос“ Перемишль, Побереже ч. 1.

Конто П. К. О. в Варшаві № 142.807 Передплата в краю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол. піврічно, 3 зол. чвертьрічно. В Чехії квартально 18 ч. к. (передплату в Чехословаччини складати на конто Адм. „Укр. Голосу“ в Zivnostenska Banka Praze). Для Франції 60 фр. річно, для Америки 2½ дол. річно.

Ціна прим. 25 с.

Редактор приймає щодня від год. 1½—2½.
Рукописів Редакція не звертає. Неоплачених писем не приймається.

Тарифа оголошень за текстом за 1 вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має 6 шпальт анонсових) 0·24 зол. пол. для дрібних промисл. укр. інстит. 0·16 зол. п. Дрібні оголошення по 0·15 зол. п. за слово, найменше дрібне оголошення 1 зол. п., для шукаючих праці подані безпосередно до Адм. по 0·10 зол. п. за слово. Оголошення в тексті 150% дорожші, на першій стороні 300% дорожші. Рахунки платні і заскаржальні в Перемишлі, а замовляючий анонс вже тим самим без застережень годиться на це.

АХ ТІ „КРЕСИ“...

Теперішний польський сойм віку свойого доживає, а з ординацією виборчою до самоврядувань не вправся. Хоча це, здавалосяби, повинен був поладнати в першу чергу. Бож вийшов він зі загального, рівного, безпосередного, тайного, пропорціонального голосування. Значить, його завдання в цім напрямі було не складне, з гори подиктоване: таку саму ординацію виборчу ухвалити і до рад громадських, міських, повітових. Та ні! Сойм вертівся, польські партії торгувалися, а ординації виборчої до самоврядувань і досі нема. На українських землях самоврядування зовсім знищене. Тут останні вибори до громадських рад відбулися ще перед війною. І то в подавляючій більшости громад ці передвоєнні громадські ради завішені, „ґаздують“ тут наказні війти з наказними прибічними радами.

„Наґаздували“ вони, нема що казати! Майже кожного з цих наказних війтів можнаби поставити на лаву обжалованих за рабівницьку господарку громадським майном, за тисячні надужиття.

Недавно посол Путек, голова адміністраційної комісії польського сойму, заявив, що понад 3000 наказних війтів в Галичині — це ставленники Вітоса (за часів його всемогучости їх іменовано!) і тому Вітос зі своєю партією руками й ногами бориниться перед громадськими виборами. Хотівби, щоби його попихачі в ролі наказних війтів віддали йому ще останню прислугу підчас нових виборів до сойму. Вітос взагалі не бажає собі виборів громадських, а другі „народові“ польські партії хотілиби придумати таку ординацію, щоби по наших селах мали рішаючий голос не українські селяне а польські острівці, розкинені серед українського моря. І саме страх перед українським селом є тою головною причиною, чому в Польщі досі не має ординації виборчої до самоврядувань, чому самоврядування знівечене, чому на цім полі панує повна анархія.

Тепер в польській пресі богато галасу, мовляв — суто-демократична виборча ординація до сойму завела, бо цей сойм розїдає партійна демаґоґія, гризня, він не є працездатний. Тому на ріжні лади балакається про потребу зміни виборчої ординації до сойму, а ця зміна малаби відбутся коштом прав широких народніх мас. Кажуть, що народні маси невиховані до політичного життя, отже їм треба обмежити політичні права. Кажуть, що й польська конституція за ліберальна, що й її треба змінити (Українці ще не бачили, як вона виглядає, бо досі істнувала вона на укр. землях тільки на папері). Таким чином йде в Польщі змагання відібрати політичні права широким народнім масам і упривілеювати меншість: дідичів, фабрикантів, богатих купців і т. д. А це все прикривається патріотичним покостом, журбою за „польськість“ на „кресах“.

У соймовій виборчій реформі, яку ухвалювали Поляки тоді, коли границі Польщі ще сиділи на колінах Антанти, перед Українцями і Білорусинами асекурувалися вони, творячи тут два рази більші виборчі округи, як на польських землях. Тепер бачуть, що цего за мало. Тому ломлять собі голову, якби то не допустити до голосу і впливу українське та білоруське населення. Тому не знають, що зробити з теперішним соймом: розігнати чи продовжити йому життя понад приписаний вік; чи змінити ординацію виборчу і перевести вибори на основі нової ординації. Найбільше є таких, що зичилиби собі останнього. Одначе не можуть погодитися, як змінити. Світова опінія — велика річ, головно для держави, в якої касах вітри віють. А тут ще в додатку з одного боку Німець, з другого большевики. Лячно перейти до дневного порядку над правами національних „меншостей“, обкроюючи їх до останку. Та й врештою, тих національних меншостей є грубо понад третину населення Польщі, серед них вічно кипить, невдоволення росте з дня на день. Що з ними зробити? Ніхто в Польщі не має на це відповіди, крім вшехполяків, що кажуть: будувати більше криміналів, позамикати школи, побільшити число поліції і нехай „меншости“ вибирають — кримінал, або латинський обряд. Від коли Німці війшли до Союза Народів, в Польщі балачки про те, що зробити з національними „меншостями“ — не переводяться. Та Поляки мають те до себе, що — чим більше говорять — тим менше роблять...

А з самоврядуванням в Польщі, з окремаж на „кресах“ виходить один великий скандал. Якщо так позбиранοби матеріяли про висліди господарки наказних війтів на наших землях і представлено світови через Союз Народів, вийшовби світовий скандал. Знають про це Поляки, тому продумують що зробити з самоврядуванням. І сваряться між собою, бо кожна політична ґрупа хотілаби спекти свою печеню. А всі прикривають свої шкурні інтереси журбою за польськість „кресів“. Що вони кінець кінців зроблять, покищо не відомо. Нашим обовязком є зробити те, що лежить в наших силах і що здоровий розум наказує. І так — перше всього — треба з кожного села визбирати матеріяли про дотеперішню господарку наказного війта. Ці матеріяли слід висилати до канцелярії Українського Національно-Демократичного Обєднання. Воно їх відповідно використає. Це одно. А друге: Наші політичні партії повинні замісць гарікатися поміж собою повести широку освідомлюючу акцію, як село має боротися за свої права. Семимільйонове українське населення — це дуже поважна сила. Якщо ця сила велаби певну орґанізовану боротьбу, громадські вибори давно булиби поза нами. А громадська самоуправа велика річ: це початкова школа політичного виховання.

В громадській раді не можна довго вдержатися демаґоґією, крикунством. Тут треба позитивної праці, розумної господарки громадським майном. Ця господарка відбувається на очах цілого села, отже на демаґоґах і крикунах тут люде дуже скоро пізнаються. Тому знищенням громадської самоуправи Поляки нанесли нашому селови необчислимі шкоди не тільки матеріяльні.

Видавець, книжка і читач.

2. Хто винен, що книжка не йде?

В теперішних умовинах потреби західно-українського книжного ринку можуть заспокоїти тільки дві інституції: „Наукове Товариство ім. Шевченка“ і „Просвіта“. Щоби це виконати, мусілиби вони значну частину майна вложити у видавництво. Це безумовно оплатилосяби, якщо справу відданоби в руки фахових людей, які розробилиби плян — що видавати і як видані книжки поширювати, а опісля цей плян проводилиби в життя. Обі інституції мусілиби поділити поміж себе ролі: що має видавати „Просвіта“, що „Наукове Товариство“. До спілки моглиб притягнути не тільки другі установи, а й приватний капітал.

Наші письменники все ще пишуть головним чином з „громадського обовязку“. Літературна праця є для них побічним заняттям, присвячують їй час, вільний від праці на хліб насушний. Видавець, який згодиться видати книжку, робить письменникови „ласку“. Буває, що письменник „з іменем“ роками мусить ждати на змогу пустити в світ свій твір. Не дивниця, що так богато у нас випадків: заблис талант і або не розвивається дальше, або ломить перо. Так було перед війною, а ще гірше є тепер, бо життєві умовини куди тяжші, ніж були колись. Замісць заспокоювати письменницьку амбіцію, доводиться оглядатися за заробітком у позаурядових годинах (бож наш письменник — це головним чином урядовець, „трудовий“ інтеліґент), певніщим, як літературний.

Богатомовний приклад. До найплодовитших наших письменників перед війною належав Богдан Лепкий. Його передвоєнні твори — це головним чином ліричні поезії, новелі, нариси. Чому? Не було часу взятися за писання більшого твору, бо треба було пильнувати школи (Лепкий вчив у ґімназії). Літературній творчости міг присвячувати хвилини, в нормальних умовинах призначені на відпочинок після праці в школі. Та ось той самий Лепкий підчас війни опиняється на еміґрації і дістає змогу жити з літературних заробітків. І з під його пера появляються більші повісти („Під тихий вечір“, „Мотря“, „Не убий“ і т. д.).

Не один з наших письменників, що добре заповідався, а опісля „не оправдав надій“, в кращих, а не капарних галицьких умовинах, розвинувсяби на визначного творця. А так, „був голосок та позички зїли“...

Тому в нашому літературному дорібку так богато прогалин: вбога повість, вбога наукова література, вбога популярна література, вбога наукова публіцистика, критика під псом і т. д. Хоча не можна сказати, що не було талантів. Були! Тільки що вони мусіли працювати на хліб не пером. Мусіли чи то вчити дітей, чи працювати в бюрі. За такий стан вину поносить ціла суспільність. Говорення про її убожество є звичайним викрутом. Бо є бідніщі від нас народи, а прецінь їхні письменники не потрібують ждати десятиліттями, щоби книжка розійшлася. А у нас: можете дістати в книгарні перші видання деяких творів корифея нашої літератури — І. Франка, що появилися 30 літ тому назад. У нас: не має двох основних підстав для розвитку літератури — видавців і попиту на книжку. Може скаже хто: тільки попиту на книжку не має, бо якщо бувби попит, так і видавець найшовсяби. Ні! В наших умовинах на видавцеві книжки лежить тяжкий обовязок цей попит на книжку викликувати і його підсичувати. Тяжко це зробити приватному підприємцеви, бо мусівби розпоряджати великими капіталами. Можуть поконати трудноші тільки згадані дві установи, притягаючи до помочі пресу, видаючи ілюстровані катальоґи та справі пропаґанди книжки присвячений журнал, отвираючи по всіх містах та місточках склади своїх (і не тільки своїх!) видань, висилаючи на села своїх книгоношів.

Книжка — це товар, який так само як кожний інший товар, мусить шукати покупня, мусить йому лізти в вічі на кожному кроці. Та ми все ще недоцінюємо ваги реклями взагалі, а реклями книжки з окрема. Тут велику ролю могла, може і мусить відіграти наша преса. Якщо вона більше уваги присвячувалаби нашій духовій продукції та її вимогам і потребам, якщо вона замісць „високої політики“ більше уваги зверталаби на питання рідної культури, якщо вона пробувалаби батожити байдужність нашої публики до справ національної культури, може сьогодня не доводилосяби говорити про крізу видавничої справи на західно-українських землях. Отже винувата наша преса, одначе не без гріха й наші освічені люде на провінції. Маємо кілька більших міст, а в них поважну скількість інтеліґентних людей. Та якось не чути, щоби ці люде сходилися і обговорювали хочби оттакі прецікаві появи на нашому книжному ринкови, як Донцова „Націоналізм“, Липинського „Листи до братів — хліборобів“, Старосольського „Теорія нації“, Будзиновського „Ішли діди на муки“, нові твори Грушевського, наукові твори і твори гарного письменства, що появляються на Великій Україні і т. д. Якось не чути, щоби по наших містах люде займалися на більшу скалю закладанням книгозбірень. Важко сказати чим вони заспокоюють душевний голод. По деяких містах користуються жидівськими і польськими випозичальнями. На оснування влачної випозичальні книжок не можуть спромогтися. Хоча при невеличкім зусиллю кожне місто й місточко моглоби мати книгозбірню не тільки для себе, а й для околиці.

Боротьбу з отсею нецікавістю до рідної книжки розпочала „Просвіта“, орґанізуючи мандрівні бібліотеки, видаючи окремий журнальчик, присвячений бібліотечній справі. В цій праці повинна „Просвіта“ найти якнайвидатнішу поміч з боку всеї інтеліґенції. Одначе вона — ця наша інтеліґенція — мусить в першу чергу сама зацікавитися рідною книжковою продукцією. Справу поширення книжки мусять взяти за свою всі наші освічені люде.

Тому поставмо собі за ціль: в кожному місті мусить бути поважніша бібліотека для повіту; в кожнім селі мусить бути читальняна бібліотека; не сміє бути української хати, в якій не булоби домашньої бібліотеки.

Бо всі на купу винуваті ми, що письменники мало продукують та що видавців не має.

М. Струтинський

Лінивство чи недбальство?

Недавно одна з наших економічних інституцій розіслала до всіх повітів квестіонар, а в ньому поставила цілий ряд питань. Відповідь — докладна і скора — була для цеї інституції дуже потрібна, бо на основі зібраного матеріялу вона мала виготовити відповідний меморіял — протест. Цей меморіял — протест міг для згаданої економічної інституції принести значні користи. Знаєте, скільки повітів відповіло? Три! А інституція є всенародньою, її завданням піднесення добробуту села.

Наведений випадок не є виїмком. Під кінець 1925 р. за почином Українського Національно-Демократичного Обєднання переводжено в краю вічеву кампанію в справі земельної реформи. Віча ухвалювали відповідні резолюції і їх висилано до Варшави і до Союза Народів. Крім цього кожне село мало підписати масово відповідний протест проти несправедливого законопроєкту земельної реформи, який саме тоді товкся в польськім соймі. Хоча справа земельна як пекуча для нашого села, всеж богато сіл не подбало, щоби протест підписати і вислати, куди треба. Або: стільки то злочинів допустилися наказні війни! Ці злочини кличуть до неба о пімсту. Одначе чи свідомі люде в селі подбали, щоби ці злочини списати і зібрати свідків, які їх моглиби підтвердити? Де там! А прецінь це не так вже тяжка робота. Якби такі меткі одиниці найшлися по селах, позбирали надужиття наказних війтів і цей „скарб“ прислали до Львова (чи то до редакцій ґазет, чи канцелярії Обєднання), оттакі „китиці цвітів“ господарки наказних війтів дано би понюхати не тільки Варшаві, а й ширшому світові. З цим мусілиби числитися! Або: по селах діються тисячні надужиття з боку ріжних орґанів влади. І знову: чи наші люде стараються доходити своїх прав? Чи йдуть до міста, щоби там між своїми людьми порадитися, що їм робити? Рідко коли, звичайно наш селянин приймає кривду мовчки і скаржиться тоді, коли зайти до нього до хати і потиснути за язик.

Винуваті тут наші сільські інтеліґенти, що не освідомляють селян, що їм робити, коли кривда діється. І ще одно. Наші люде люблять писати до ґазети, одначе звичайно тільки тоді, коли треба з кимсь звести особистий порахунок.

L. cz. Pr. 4/27/2. — W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! — Sąd okręgowy w Przemyślu jako Trybunał dla spraw prasowych orzekł na mocy § 489 i 493 p. k., że I. cała treść artykułu umieszczonego w Nr. 6 (389) wychodzącego w Przemyślu czasopisma perjodycznego „Ukrainśkyj Hołos“ z d. 6. lutego 1927 pod napisem: „Położenie Białorusinów“ a) od słów „Taki wistky“ do słów „kresowi budni“ b) od słów „Zbudyłosia wono“ do słów „wełyczezne“ c) od słów „Polska władza“ do słów „Kresowyj tanec“ zawiera znamiona zbrodni z § 65a) u. k. II. że konfiskata tego numeru czasopisma „Ukrainśkyj Hołos“ jest usprawiedliwiona. III. że rozpowszechnianie rzeczonego artykułu jest wzbronione. — Zarazem polecamy redakcji czasopisma „Ukrainśkyj Hołos“ by po myśli § 20 ustawy prasowej treść orzeczenia tego bez powodów na pierwszej stronicy najbliższego numeru swego czasopisma umieściła. — Sąd okręgowy w Przemyślu, Oddział VI. dnia 3. lutego 1927 — Wilecki.

І від таких особистих порахунків „дописи“ деяких ґазет аж кишать. За те рідко попадається допис, в якому вірно і всесторонно змальовуванооби відносини в селі, хто там і як працює, що праці пособляє, що стоїть на перешкоді. А ще рідше стрічається оттакі всесторонні дописи з повітів. Хоча як велике значіння таких дописів З них можна орієнтуватися про положення в краю. Вони цінний матеріял для майбутнього історика. Вкінці — вони є публичною критикою, похвалою чи доганою. Таким чином вони виконують добру місію: дбайливих робітників на народній ниві ще більш заохочують, шкідників виставляють на позорище, лінивих підштовхують. Значить, дописувач ґазети виконує відповідальну ролю. А всеж: як мало таких совісних дописувачів, що уважають своїм громадським обовязком точно, постійно і докладно інформувати пресу про свій повіт, чи село!

І. Франко в одному місці („З останніх десятиліть XIX в.“) згадує про перші річники селянської ґазети „Батьківщини“, яку видавав перед сорока роками Ю. Романчук. Він пише:

„Батьківщина“ робила всюди велике враження. Її дожидали люди цілими гуртами геть за селом, визираючи післанця, що мав принести нумер із почти. Її відчитували письменні на цвинтарях під церквою по неділях перед цілою зібраною громадою, що слухаючи непривичних для себе слів, звісток і порад забувала про їду й недільний відпочинок. Її слово було святе: кожда громада, де було хоч кілька людей живіщої вдачі, вважала собі пунктом амбіції описати в „Батьківщині“ свої громадські порядки чи злидні; з якого повіту, з якого кута не було звісток у „Батьківщині“, і то звісток майже виключно писаних майже селянами, там люди ходили мов осоромлені на ціле сусідство, на весь край“.

Так було перед сорока роками з чимсь, коли вся народня праця спочивала на невеликому гурті людей...

Більше енерґії, більше активности, більше доброї волі! (*мс.*)

Перший виклад проф. Богдана Лепкого на краківськім університеті.

Краків, в лютому.

Второк 6-ого лютого В салі ч. 32. в Collegium novum дожидаємо всі, що українським письменством цікавляться, четвертої години. Як на студентів університету прибули ми за точно. Без обовязкової академічної чверть години. ...І як на Українців за точно. А може тільки тому, що сьогодні перший виклад Богдана Лепкого. Може... В найблищих днях побачимо, чи Українці своєю літературою цікавляться. А може за добре її знають, так як той український молодий поет, що на запит, чи знає твори Олеся, дивувався, що з таким іменням вперше стрічається. А знав і то добре й Блока й Єсеніна й Бальмонта й Белого, тільки не знав, що якийсь Олесь живе й неабияк царствує на українському Парнасі: ....Між присутними на салі є й студенти ріжних фільольоґій і історики й природники й химіки й математики й медики. Єкілька пань і панів. Мабуть знакомі проф. Лепкого. Саля повна.

Входить Богдан Лепкий. Тихо. Майже незамітно. Губиться між тими, що з недостачі місця стоять. Глянувши на нього, виринула в моїм мізку постать Лепкого поета, що від найнизчих ґимназійних кляс радував моє серце своїми поезіями й оповіданнями. Д вго мої очі спочивали на добрих очах Лепкого. Я дивувався, як можна зілляту в одну особу й Лепкого-поета й Лепкого-професора. В швидкій рефлексії пригадалися мені Аґатанґел Кримський і Ян Каспровіч.

..Я збагнув дивну сполуку поетових елементів з професорськими..

..„Марко Вовчок — це Марія з Вигинських Маркович — аристократка родом...“ впали перші слова на салю.

Й потекли з уст дорогого професора ніжні слова про велику вартість художню й соціяльну літературної творчости Вовчка.

Незвичайно гарно будував Лепкий свій виклад. Ніякого шабльону, ніякого накопичування сухих фактів і дат. Аналізував субтельно, ніжними перерізами життя авторки й вказував на деяких оповіданнях, де шукати артизму й палкої, пристрасної оборони кріпаків.

„Інститутці“ присвятив Лепкий більше часу. Казав нам, як розуміла Марковичева проблєму кріпацтва й як до її розвязки підходила. Краще й сильніще атакувала то українське „Inferno“ 19. в., як неодні еміґранські статті.

Чудово читав Лепкий деякі фраґменти оповідань. Слухалось, слухалось так, як на ниві ловиться акорди ніжної музики й трав і квітів і пільних коників і бджіл, так, як над морем вранці слухається симфонії розбуханих нічними демонами хвиль.

Скінчив свій виклад поет-професор тими словами:

„Перша стріча з людиною рішає про враження, що відносно нової знакомої на ціле життя зостається.

Хочу і бажаю, щоби присутні з симпатією віднеслися до авторки „Народніх оповідань“.

Вірю, що будемо Марка Вовчка любити за приміром Шевченка, Куліша, Турґенєва.

Почуємо, що і як поет скаже по Марковичеву й инших українських творців слова.

А хто краще, глибще, ніжніще зуміє відчути, пережити й пережите транспонувати на живе слово — всю траґедію й усю комедію людського життя, всі радощі й усі сльози, занотовані кровю серця. Поет, чи сухий історик літератури — професор? Поет! поет — професор. За мало — поезію розуміти. — Треба вміти її переживати з поетом. Про Ґете, мені здається, найкраще написав Гайне. („Die romantische Schule“). Про Ніцше Pszybyszewski („Sam ze sobą“).

Тадей Ковальський.

Де скандал?

Під тим богатомовним написом помістив тижневник „Нова Зоря“ допис в обороні єрархії, звернену проти товариства вваїмн. кред. „Віра“ в Перемишлі, яка одначе зовсім минається з правдою і тому хочу подані там брехні справити, подаючи за актами судовими фактичний стан справи. Я не хотів для оминення скандалу виволікати справи прилюдно, колиж її порушено з иншого боку, то мені мовчати годі. Покликаний 1916 року австрійським правительством Епархіяльний Комітет опіки над воєнними сиротами і основане того самого року товариство „Сирітський захист для опіки над сиротами“, винаймили від товариства вз. кр. „Віра“ в Перемишлі на Засяню цілу двоповерхову камяницю зложену з 28 комнат, 7 кухонь, 5 передкомнат і сутерен, яку тов. „Віра“ в сій цили відреставрувало і з весною 1917 віддало на приміщення воєнних і невоєнних сиріт, яких тоді було поверх 200, з огляду на добродійну ціль за смішно низьким чиншом. По вступленню 1917 р. на престол перебрав зараз еп. Коциловський опіку над сиротами (як голова Еп. Комітету) на себе. Рівночасно як статутовий покровитель т-ва „Сирітський Захист“ забажав він там завести диктаторську політику, засвоюючи собі право іменовання членів Виділу, а коли йому це не вдалося, заказав священикам бути членами товариства, яке в наслідок цего разом зі своїм маєтком перейшло в инші руки. Тоді т-во „Сирітський захист“ передало на жадання Епископа, до рук його делеґата о. Мартиновича усі зібрані на сироти готівкові фонди в квоті около 67.000 корон, весь інвентар, причинкові аркуші (отже і право побирання державних запомог на сю ціль) виказ і метрики сиріт і всі рахункові книги, отже і сироти приміщені в реальности тов. „Віра“. А що саме тоді еп. Коциловський заснував товариство „Епархіяльна Поміч“, в якім він після статутів собою зложених є головою, іменує більшість членів виділу, має право систовання всяких ухвал і т. и. в якім отже є абсолютним паном (а виділ є тільки від паради) тож поручив він цему товариству вести сей приют сиріт. В наслідок цего товариство Еп. Поміч переняло на себе опіку і утримання сиріт, перенимаючи тим самим камяницю „Віри“, де приміщені були сироти, під свій заряд, отже перенимаючи права і обовязки льокатора. В наслідок цего т-во Еп. Поміч, згл. еп. Кодиловський, (який є альфою і омеґою в сім товаристві) від 1918 р. само виключно удержує сироти, забравши зібрані фонди і збираючи на сю ціль жертви по цілім краю і тим самим платило від 1918 року товариству Віра правильно умовлений чинш найму.

Від другої половини 1925 р. перестало це товариство платити чинш з якого то титулу остав до тепер Вірі довжне поверх 4.500 зол. Всякі упімнення о заплату залеглого чиншу остали безуспішні, а тимчасом льокатор (товариство) знищив і зруйнував до неможливости хату. Тов. Віра просило в січни 1924 р., щоби супроти зменшення числа сиріт з 250 до 50 уступив льокатор (сироти) бодай з части хати, одначе усі прохання осталися безуспішні і замість сиріт помістив собі Епископ в камяниці Тов. Віри своїх венямінків на мешкання, а чиншу ніякого не платять ні епископ, ні его льокатори. Для ілюстрації додаю, що виділ товариства „Еп. Поміч“, хотячи уступити з камяниці Віри, наймив для тої рештки сиріт (50) від гр. кат. Капітули приміщення (фільварок) в Новосілках дид., не було отже обави „викинення на сніг і мороз українських сиріт“, але Епископ не позволив там сиротам спровадитися (хоть Виділ Еп. Помочі ухвалив перенести сироти до Новосілок) щоби (як виразився) я не захопив хати для Віри!

І так тепер в винаймленім через тов. Еп. Поміч від гр. кат. Капітули і оплачуванім фільварку мешкає дві сестри і одна сирота а прочі сироти остають в камяници „Віри“, якої Епископ навіть за відступне (опуст чиншу) не хоче віддати правному властителеви. Супроти сього було тов. „Віра“ приневолене внести в липни 1926 р. до рук Епископа як голови проти Еп. Помочі авізацію і позов о заплату 4.500 зол. залеглого чиншу. Сі спори при знаній повільности судів ведуться досі. Т-во „Епарх. Поміч“ через свого адвоката (з рамени Епископа настановленого) бороniться завзято замітами недостойними ні Владики ні товариства ним управлюваного, так що тов. „Віра“ було приневолене віднестися з жалобою до Риму. Правдою є, що в часі спору (в осени 1926) зголосився до моєї канцелярії з поручення Епископа о. Грицеляк і заявив готовість заплатити на рахунок чиншу 1000 зол., одначе на готовости і остало, бо грошей не приніс, хоть мій заступник Др. Хробак виразно заявив, що гроші прийме. В наслідок неплачення чиншу і залягання з квотою більше чим 4.500 зол. а ще більше в наслідок знищення і зруйновання камяниці через неконсервования через 9 літ, поносить товариство, яке купило сю камяницю за народну кервавицю — отже поносить нарід велику страту.

А тепер позволю собі запитатися Виділ тов. Епархіяльної Помочі так як запитав о се на засіданню оден з членів Виділу цего товариства: чи годиться се з християнською моралю і етикою, мешкати в чужій хаті, єї нищити, не платити чиншу, і ще процесуватися? і чи добродійне товариство „Еп. Поміч“, яке забрало увесь маєток і гроші зложені на сю ціль жертводавцями (около 67.000 Корон), має право жадати від фінансової установи, щоби вона коштом своїх членів і вкладників давала сиротам „Еп. Помочі“ безплатний приют, та позволила нищити свою власність закуплену „за народну кервавицю?“ І по чиїм боці скандал?

Дивує мене тільки, що такий католицький часопис як „Нова Зоря“ має таких некатолицько настроєних дописувателів, що воюють брехнею — а часопис непотрібно компромітують! — Др. Теофіль Кормош
директор тов. „Віра“.

Дописи.

Сільщина. Допис про Скільщину в „Укр. Гол.“ з дня 23. січня 1927 р. вимагає доповнення. Просвітний рух розвивається не лише в долішній части Скільщини, є теж великий поступ в цілій Верховині, а як доказ цього хай посвідчать хотьби загальні збори філії „Просвіти“ дня 8. грудня мин. р., на яких було поверх вісім соток людей, більшість з Верховини. І від послідних загальних зборів нема ні одної неділі чи свята, щоб з філії невиїхав делеґат на збори читальні у Верховину. І так: Дня 23 січня виїхало у Верховину аж шість делеґатів на збори читалень. А треба знати що їзда у Верховину не така то легка, бо треба їхати день наперед, а по зборах приїде день пізнійше. — Шан. дописувач не згадав теж, що гарно розвиваються читальні по селах як: в Побуці, Кальнім, Ораві, Тухольці, Тернавці, Лавочнім, а також в свіжо основаних читальнях як: в Плавю-Бренівка, Плавю-Вадресівка, Погари, Ялинковатім, Головецьку — слідно великий поступ в просвітній праці! Закладається свіжі читальні в громадах Славсько, Тухля, Коростів, Козова, Труханів — і є надія що прочі громади в повіті як: Гребенів, Вижлів обі Рожанки, Волосянка, Климець підуть слідами сусідних громад, а філія доложить всіх старань в цім напрямі, хоча треба сказати: праця тяжка, бо то в горах далеко, крім сего в самім Виділі філії дається відчути брак людей до поїздок. По загальних зборах філії пустилося просвітний рух з великим розмахом та в початках тої праці змінчива доля вириває нам може найкращу силу п. І. Крушельницького, молодого поета, щирого робітника, який перенісся до Стрия і там працює в У. П. Т. і драматичній школі. Всеж просвітна праця неспинилася ані н хвилю і з кождим днем йде вперід. Виділ філії на протязі 6. тижнів відбув 4 засідання, на яких вислухано звіти делеґатів з поїздок до читалень, визначив свіжі тури поїздок, скликав три спільні наради усіх укр. інституцій в Сколю, щоби обдумати справу будови Народного Дому. Привів численну бібліотеку до порядку, замовлено свіжі книжки як для сільських читалень так і для філії. Пущено в рух мандрівку бібліотеку, отворено читальняну секцію при філії, секцію молоді; драматичний гурток працює безустанно. Заходом філії переведено збірку на „Дар Просвіти“, яка вр. 1926 принесла три рази більше гроша як 1925 р. Переведено збірку на Р. Ш., яка випала надсподівано гарно. Заходом філії посунено також вперед будову Нар. Дому і власне в цім році наміряє коопер. Нар. Дім при помочи повіта двигнути одноповерхову народню твердиню. Зложені гроші не змарнувалися (як невірно пише шан. автор), є і будуть ужиті при будові Нар. Дому вже в цім році. Що до жертвенности повіта з Верховиною включно, то ще так зле не є, як шан. автор згадує, мовляв — до Верховини неможтепер приступити навіть з найкращими планами. Нехай посвідчать хотьби ті слова слова з Побука, переказані головою читальні до філіяльного делеґата: Скажіть Виділови філії, що ми сини козацьких батьків і що на кождий приказ філії ми готові, все виповнити, — поміч при будові Нар. Дому запевняємо як в матеріяльні так тяглі і робітнику“. Або Орава! „Я ліса не маю, даю одну ялицю, а я пять золотих, а ті (трийцять присутніх членів читальні) підем на день-два до роботи і гроші дамо“. Подібні слова чув також голова філії на зборах в Погари та Корчині рустик. Народ рвется до праці і поможе певно. Не від річи згадати, що філія сама бореться також з місцевими відносинами. На кождім кроці колоди, сплетні, огірчення, і колиб не сталеві нерви виділу, давно всьо загирилосяби. Незабуваймо і те, що Верховину перед війною вкривала сіть москвофільських читалень...

Осип Ткачук.

З ПОЛЬЩІ І ПРО ПОЛЬЩУ.

Польська преса казиться: анґлійські посли, які недавно подорожували по Польщі, не тільки що описали свої враження з польських тюрем і політичних процесів в пресі, а ще й один з них посол Beckett виголосив промову в парламенті про відносини на „кресах“. В промові він розповів, що діється на наших землях під Польщею, візвав анґлійське правительство, щоби повчило Варшаву, висловив думку, що Союз Народів повинен провірити, як Польща виконує свої міжнародні зобовязання, що анґлійське представництво в Союзі Народів повинно зро-

І. МАРКІВ

Зла жона.

Може будете дивуватися, що я жінка, а таке на другу жінку говорю. Ой мої любі! Не зі злоби, чи зависти мій язик так лопоче, але я правду люблю. „Тому вріж, а правду повіж“ — кажуть. Як це кривду виджу або чую, то зараз так мене злість пориває, що хочу йти сваритися з тим, що кривду робить, махнути правдою в очи, щоби аж осліпли... За те маю ворогів, але я їх не боюся! Най мене і на гак беруть, я не занехаю своєї натури, я хотілаби, щоби кривди не було, щоби по правді жили родичі з дітьми, чоловік і жона, невістка зі свекрухою, сусід зі сусідом. Але я вертаю до тої жінки. Скажу вам у секреті, що жона гірша від хлопа, бігме гірша! Як лиш возьме над ним верх, — пиши пропало! Знав Бог, кому більше сили дати. От моя сусідка так мене палить, що витримати годі. Бо подумайте собі: хиба птичого молока їй хибує, а вона все ґудза собі шукає. А що чоловік не харапутний? Годі! Всі однакові не можуть бути! З рештою де її очи були, як з ним шлюб брала? Чому тоді не повилазили, і аж тепер полуда з них злізла. В рік по шлюбі бризнула свекрусі в очи:

— Навіть ворона так довго не жиє, як ти. Бог о тобі забув, а хроби на тебе чигають і неможуть діждатися.

Біг дав, — стара сконала. Вона тоді до свекра:

— Бог мене тобою покарав, старий бовге!

Чому стару мітлу у піч мечуть, а непотріба-чоловіка не можна? Конай раз, не заваджай і хати не запаскуджуй!

І того діждалася. Прийшов на чергу її муж.

Лиха година побила мене тобою, ти штурпаку зателепаний! У просо тебе замісць опуда на воробців поставити! Ні то постави, ні сили, ні відваги. „Всьо бери, лиш мене лиши“.

Він нераз відважиться на пару слів:

— А чогож ти хочеж від мене? Чи я не роблю, чи за мною робота стоїть, чи не виорано, або не засіяно, чи збіже пропало, або трава? Чи не маєш що їсти, чи живини в стайни нема?

— Ех, тай скаже він собі на біду!

— Так всьо маю, лиш чоловіка не маю.

— Ба, а я що?

— Ти? Хибаж ти чоловік? Ти найгірше дрантє. Що з того, що в день і в ночи робиш? Сліпа кобила також потрафить в плузі і возі ходити. Я не хочу такого засліненого непотріба.

— Та чи-ж ми дітий не маємо?

— Ого! Який ми тут муж знайшовся! Не маєш чим хвалитися.

Може і правду говорила, хоч не всьо. Від молодих літ шкірила зуби до хлопа, як лиш якого ладного вздріла На воловій скірі не списавби того. Через то нераз у хаті таке пекло творилося, якого й на тамтім світі не буде. Але яке пекло? Коли він що буркнув — вона його під ноги, вимісила, витопталася по нім, запхала під припічок а сама своє творила.

— Ти — каже — макогоне, що ти мені тим попід ніс тикаєш? Курка, не то що жінка, а деколи собі поквокає. Неборак приголомшений, затурканий, поруганий нічо вже бувало не каже. — Га, що робити, — каже — треба так цілий вік бідувати. І робить по правді, як сліпа конина, і наїсться чим небудь, бо вона все йому окремо варить. Приїхав раз із ліса, а вона — заким він дрова змітував — поставила миску з капустою куркам; вони подзьобали, побацькали, потолочили ногами, а що не доїли, вона поставила свому чоловікови на стіл. Другий раз таке було: на весілю у сусіда дуже вона з якимсь парубком обіймалася. А мушу вам сказати, що грішниця гарна була. Як іде, то кождий хлоп на ню зиркав. Але вертаю до весіля: Якась мара і його там на біду занесла. Пішов її кликати, бо дитина з лавиці впала і руку собі звихнула.

— Евко, а йди но до дому, бо Федьо впав з лавиці. Ходи, ходи, зараз вернешся.

Прийшли обоє до дому.

— Ей жінко, та розум май, деж при всіх людях з кавалером обійматися.

— Що?! Що ти мені таке говориш! Ти замотеличений. Як зачне його кулаками гатити! Куди попало; в голову, лице груди, живіт... Далі вивела з хати, отворила стайню, шпурила го межи барани, двері заперла і на скобель заложила. Сама, як зварійовала побігла до свого тата зі скаргою.

— Ідіть, тату, уразуміть того охаба, так мене тепер збив та ще шельмою назвав. Іде старий зятя бити; а вона знов на весілля побігла. Приходить він до хати, — нема Якима. Глядає на подвірю — нема! Далі чує в стайні якийсь голос не то баранячий, не то чоловічий. Він отворив стайню, а його зять заплаканий барана чіхає.

— А що ти тут робиш?

— Та-ж Євка мене замкнула! За що?

Яким розповів. Старий запруту в руки, пішов на весілле, як не вперіже запрутою доньку по плечох! Гет при всіх людях! Дав він їй доброго прочухана, аж голову розбив. Прибігла вона до дому, вибила шибу, потовкла скло на дрібні кусники і нуж чоловікови писок отвирати! Хотіла конче скла в рот насипати Він зверещав, а я прибігла, тай зборонила.

От мої любі, яке твориться! Воліла би я вам щось доброго розповісти, про гідних людий, але щож? Якось так дивно на світі діється. Є лихі люде, але і добрі є... Буває таке диво, що лиха челядина гідну натрафить і гаразду нема. Зараз вам до ладу скажу. Знаєте може того шевця, що коло фільварку мешкає. Отож той шевчик зачав до моєї сусідки Євки ходити. Зразу крадьки, а відтак явно Коли захотів. А мав він першу жону дуже гідну, побожну, що такої другої не легко знайти. Бувало здибле мене, гіркими сльозами заллється, бо знала, що чоловік її творив. Чиста душечка була і бідного запомогла і сусіда поратувала, як бувало на ню подивитись, то гейби то ангел а не чоловік. Прийшов раз шевчик від Євки, а вона щось йому сказала. Він бух! кулаком у груди, вона впала і за тиждень Богу духа віддала. Оженився паскудник другий раз, але натуру не горнець перевернути: він дальше Євку навідує. Друга його жінка хиба попід вікна свого чоловіка з Євкою підглядає; колись недавно хотіла хату підпалити. Не знаю добре, коли то було, чи не на попразен. Прийшла Євка з шевчиком до дому пяна, бо в коршмі з хлопами напивала. Привело одно друге. Післала зараз свого хлопця по горівку, і далі майстра гостити. Яким спав на печи, його не будила. Але як Євка ліпше — підпила — скаче по хаті плеще в долоні, гуляє обернеся до печи й співає:

Ой ти лисий макагоне,
ти баране старий,
Ти до мене молодої,
ані раз не здалий!

Яким збудився, подивився на хату, застогнав тяжко і знов заснув. Далі шевчик мляскає писком, моргає на Євку, вона на нього, взялися попід пахи і в оборіг повелися...

— — — — — — — —

Вернули до хати. Напилися ще горівчини, сиром закусили. Бувай здорова, кумо, дякую за почесну!

Йду спати до дому.

— Чекай куме, не йди, в мене Богу дякувати є ще чим тебе відставити. Ано, Лейбо, вставай вже раз з печи! Запряжи коня, та кума Кіндрата до дому відвези. Борше, борше, чуєш?! Знаєш куме, маю чоловіка дуже лепського і добре мені з ним: сметани не дуже багне і поталапками задоволиться і насититься.

Яким встав.

— Напийся горівки та коня запрягай. Темна ніч, кум ніс може собі розбити, а так відвези, тай спокій буде.

Яким запряг коня і повіз кума Кіндрата аж під фільварок до його хати...

бити натиск в цім напрямі. В справі політичних вязнів в Польщі забрала теж голос анґлійська робітнича партія.

Історія з Воєвудзким ще не покінчена. Суд маршалківський переслухує свідків. І виходять на верх крайно компромітуючі речі: в тіснім звязку з дефензивою стояв не тільки Воєвудзкі, а майже ціла партія „Визволення“. Вона потайки діставала гроші з дефензиви на вибори до сойму, виборчою акцією з рамени цеї партії кермували на білоруських та українських землях офіцери з дефензиви. І правительство про все це знало і само мачало в цю роботу пальці. Словом, виходить поважний скандал. Вийшло таке, що хотіли зняти маску тільки з Воєвудзкого, а зняли її нехотячи й з цілої партії, до якої колись належав віцепремієр Бартель і богато инших осіб, що відіграють тепер провідну ролю в польському державному життю.

Арештування і видача судови білоруських послів потягнути за собою поважні „ускладнення“. М. и. в звязку з видачею судови білоруських послів прийшло до непорузумінь в партії віцепремієра Бартля. Вона колись в цілости належала до „Возволення“. Тепер з неї виступає один посол за другим, заявляючи, що не може погодитися зі становищем партії до послів „Білоруської Громади“. Так само тріщить „Визволене“. Ось такі речі діються в нутрі польської „лівиці“. А найчільніщий діяч вшехполяків Дмовскі їздить по Польщі і орґанізує „Обуз велькей Польскі“. Ось недавно був у Львові. Він спокушує польську реакцію, щоби йшла під команду його „Обозу“. В найдурніщому положенню урядовці, які за часів всесильности „Хієно-Пяста“ (Ґрабскі-Вітос) перейшли у вшехпольський табор. Цікаву картину про упадок ідейности серед урядництва подає краківський „Час“. Його співробітник зайшов до бюра вищого урядовця. Зі здивуванням побачив у нього на столі „Ґлос правди“, орґан пілсудчиків. Зі здивуванням, бо цей добродій був ще недавно ряним вшехполякам. Співробітник „Часу“ питає жартом, що це значить? А урядовець відповідає: „Га, жити треба. Коли консерватисти будуть при владі, читатиму „Час“.

Значить, розклад на цілій лінії. А в польськім соймі пахне виборами. Ліві польські посли заговорили про приманливі для села речі, як про земельну справу, про кооперативи в їхніх округах і тд. Щоби мати чим виказатися перед своєю публикою, мовляв — „робили, що могли вспоминалися за права бідного народу, а коли з цього нічого не вийшло, не вони винуваті, бо головою муру не перебєш, а буде краще, коли бідний народ ще раз вибере їх послами“.

А вшехполяки розпускають сіти на консерватистів ріжних мастей, бо ці мають гроші, отже дуже важний чинник підчас виборів. Консерватисти дуже бояться демократичної ординації вигорчої до самоврядувань. Вшехполяки давніще вже згодилися були з другими партіями на пятиприкметникову виборчу ординацію, тільки змагали до обкроєння прав національних „меншостей“. Тепер вони цю угоду зломили і хочуть разом з Вітосом поборювати в соймі проєкт виборчої ординації. Вони кажуть, що роблять це тому, бо переведення виборів на „кресах“ на основі демократичної ординації віддасть тут самоврядовання в руки „вроґуф паньства“ і підкосить „польскосць“ на „кресах“.

Тепер питання, що зробить правительство? Чи буде шукати порозуміння з вшехполяками, чи піде пробоєм, себто — розвяже міські і громадські ради і переведе нові вибори на основі старої ординації, касуючи тільки курії, чи відложить їх, а тимсамим — в атмосфері крайного невдоволення широких народніх мас з теперішнього стану, рішиться переводити вибори до сойму. А мусить рішитися найдальше до осени. Хиба що схоче з теперішним соймом вік вікувати... Преса пише, що Пілсудскі дуже чекає на поворот ґен. Соснковского з за границі. Хоче його зробити президентом міністрів, а собі тільки зберігти вплив на військо. І цей Сосновскі мавби переводити вибори. Пілсудскі нехоче нести відповідальности за переведення виборів. Сонсковского уважають за майстра від ходження поміж дощ.

Віцепремієр Бартель виголосив в соймі промову, яка викликала серед польських партій крик обурення. Прийшло до нового заострення відносин між урядом і соймом. Це, очевидно, буде новим піднесенням „поваги“ Польщі заграницею... А з Білостоку розійшлася страшна вістка: там в тюрмі найдено повішеного вязня. Ґазети подають, що цього вязня підчас допиту тяжко скатовано, що він — мабудь — не сам новісився. Пригадується історія з пок. Бесарабовою...

Що чувати в світі

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ головний ідеольоґ (спадкоємець Леніна) — Бухарін виголосив на ленінградській партійній конференції цікаву промову, в якій м. и. згадав про зріст національного шовінізму і антисемітизму. Зріст національного шовінізму Бухарін пояснює собі впливом господарського процесу, який спричивив рухливість „дрібної буржуазії,“ яка ворожо ставиться до большевиків. Ця рухливість „зросла й серед національних меншостей, де набрала виразної форми національного шовінізму. Цей шовінізм, ці „урґа-патріотичні“ настрої, замасковані на пролетарський лад, помітні иноді і в нашій літературі. Особливе заострення такої ідеольоґії ми опостерігаємо на Україні і Білоруси. В цім питаню ми повинні бути надзвичайно обережні. Наприклад наші товариші вважають за зайве запроваджувати національну мову в окремих републиках, з окрема на Україні. Ясно, що товариші, ставлячи опір українізації, ллють тільки воду на млин Пілсудского. Їм важко вивчити українську мову, та хіба можна особисті інтереси протиставити загальній політиці партії? Треба памятати, що найменша політика в національному питанню загрожує згубними наслідками“.

З наведеного уступу промови Бухаріна виходить, що в лоні самої комуністичної партії йде завзята боротьба проти українізації. Бухарін пояснює ворожу поставу серед большевиків-Москалів до українізації тим, що — мовляв — „їм тяжко вивчити українську мову“. На ділі є це виплив російського шовінізму, який дрожить на думку, що на Україні Москалям може поховзнутися нога. Що це грозить, бачить Бухарін і страшить „товаришів“... Пілсудским. З цього ясно, що національна стихія на Україні — це не аби яка сила, коли Бухарін для залякання московських шовіністів в большевицькій одежі хапається такого гумористичного засобу, як погрозою... Пілсудским. При цій нагоді слід підкреслити не однакову мірку в трактованню большевиками Білорусинів і Українців. До Радянської Білоруси вони порціями прилучили всі білоруські землі (трохи й українських повітів!), а поза межами Радянської України все ще понад 6 міліонів (до цього признаються самі большевики) Українців, які не можуть добитися прилучення. І так українське населення курської; вороніжської ґуберній неразвже висилало делеґацію до Москви в справі прилучення до України. Нічого не помагає. Навпаки! Большевики дальше відривають від Радянської України окремі области. І ще в додатку творять на Україні штучні „републики“, як „жидівську“, „молдаванську“, „польську“. А Крим — вихід України на Море зовсім відірвали від українського материка і „усамостійнили“ (жмінка Москалів тут рейводить!). Чому це так? Бо большевики бояться української національної стихії і де тільки можуть, ставлять їй колоди під ноги. Другою журою большевицьких головачів (а розумні вони!) — це страх перед зростом антисемітизму. Ворожість до Жидів спричинило те, що Жиди відіграють велику ролю не тільки в головних большевицьких установах, а й в провінціональних. Вони заступили колишню російську інтеліґенцію. Видно, що протижидівський рух на добрі зростає, коли стовп большевизму остерігає перед небезпекою протижидівських виступів. — Хвилюються большевики відношенням до них Анґлії. І як можуть, відхрещуються від мачання пальців в китайське муравлище. Анґлія каже, що це їхній висланник Бородін накручує китайських націоналістів проти Анґлії. А большевики оправдуються: „Бородін? Таж він собі подорожує по світі. Що ми винні, що він там щось робить в Китаю?“ Анґлія каже, що большевики вислали до Китаю кілька тисяч офіцерів. А большевики оправдуються: „Що ми винні, коли офіцери, користаючи з відпустки, поїхали собі на відпочинок до Китаю?“ Анґлія грозить і приготовляється до певних кроків. І цего большевики на добре побоюються. Тому м. и. тремтить на них шкура за своє становище на Україні.

НІМЕЦЬКЕ нове правительство зробило перший рішучий крок у своїй політиці у відношенню до Польщі: зірвало з нею торговельні переговори. Це є відповідь на остру промову польського міністра заграничних справ, яку виголосив він на одному банкеті у Варшаві. В цій промові міністр Залескі показував Німцям кулак. Крім цього Німеччина не вдоволена польською політикою у відношенню до Німців, що живуть в межах Польщі. А німецький ринок для господарського життя Польщі має велике значіння. Тепер цей ринок, на який Польща висилала господарські продукти, відпадає. Отже Польща з большевиками на пеньку, а тепер найшла собі ґудза з Німцями. Ця історія прийшла для Польщі дуже не в пору. Раз, що старається вона о позичку в Америці, яка дуже придивляється, чи її европейські довжники в добрих взаєминах з Німцями. А друге: тепер положення Німців в світі дуже сильне. Анґлія має клопоти в Китаю і дуже дбає про добрі взаємини з кожною силою, яка моглаби пригодитися в протибольшевицькій політиці в Европі. Розуміється, в першу чергу мусить числитися з Німцями, бо вони народ військовий, добре зорґанізований, богатий, завзятий. А Франція, на яку Польща досі всі свої рахунки покладала, тепер зашахована Італією, яка зблизилася до Анґлії, яка при помочі Анґлії хоче порости в піря коштом французьких кольоній. Крім цього Франція тепер в тяжких економічних клопотах. Значить, Франція не може задиратися з Німцями, отже не посміє чинно впоминатися за Польщею. В напружених відносинах з Німеччиною лежить теж тайна, чому в Польщі в останніх часах так богато балакається про національні „меншости“.

АНҐЛІЙСЬКИЙ король оноді отворив сесію парляменту. Очевидно, як завжди, ця подія відбулася зі збереженням всіх старовинних церемоній, звязаних з отвиранням парляментарної сесії. Бо Анґлійці народ, що шанує свої старі звичаї. Тому й у них так сильно розвинене почуття національного і державного інтересу. Головну увагу король присвятив в своїй троновій мові китайській справі. Розуміється, говорив миролюбиво. Цікаво поділилася публична опінія в Анґлії в цій преважній для Анґлії справі. Консерватисти (в їх руках влада!) є за тим, щоби Китайцям не дуже то попускати, отже за політикою твердої руки. Льойд Джордж — головна труба лібералів (вони переводяться!) гремить проти консерватистів. Веде опозицію проти політики теперішнього правительства в китайській справі і Мекдонелд — найвизначніщий політик робітничої партії. Одначе його опозиція дуже обережна, бо він знає, що — колиб перевернулися консерватисти зі своєю політикою, так до влади прийшовби він, отже боїться заґальоповуватися, щоби опісля не прийшлося тяжко вилизувувати. За те, не перебираючи в словах, веде боротьбу з теперішним правительством представник лівого крила робітничої партії Purcell. Він просто з моста провідує, що робітнича партія повинна все зробити, щоби анґлійські війська програли в Китаю. В кожній иншій державі оттакого Purcell-а замкнулиби до криміналу за державну зраду. Та в Анґлії свобода слова так велика, що й на такі виступи дозваляється. Чому? Бо анґлійці на стільки політично виховані, що кожний з них має вироблену свою політичну думку і на лоб демаґоґії легко не дається брати. Та не тільки в публичній опінії поділена думка в китайській справі. Поділена вона в самім правительстві. За політикою легкої руки заявилися тільки президент міністрів Болдуін і міністр заграничних справ Чемберлен. Решта-ж членів кабінету настроєні войовничо і вони переголосували згаданих двох міністрів. Дуже солодко у відношенню до Китайців висловився Чемберлен. Він сказав: „Ми (тобто Анґлійці) є народом купців. Всі наші жадання зводяться до того, щоби мати отворені склепи і бути в добрих взаєминах з кліентами“. Очевидно, все це є спокушування Китайців. Чемберлен немов хоче сказати кантонському міністрови заграничних справ Ченови: „бачиш, товаришу по фаху, краще зі мною зговорюйся, бо з кожним иншим міністром буде тяжче“. Та Чен теж хитра штука. Про нього сказав недавно злобно анґлійський міністр кольоній: „Чую голос — і то голос міністра загр. справ кантонського правительатва Чена, а у всьому не його рука — а рука большевицького комісаря Бородіна“. А на большевиків Анґлійці страх люті. Підозрівають, що то вони наварили каші в Китаю. Міністр скарбу Черчіль прямо таки домагається, щоби правительство зірвало не тільки всякі зносини з Радянським Союзом, а й щоби виповіло йому торговельну умову, заключену в 1921 р. Та другі члени правительства вагаються це зробити, хоча як великий є напір зі сторони консервативної партії (всі міністри до неї належуть). А вагаються ось чому: за шість літ Анґлійці заробили на торговлі з большевиками 169 міліонів фунтів штерлінґів, отже суму не таку то вже малу. Шкробаються Анґлійці в голову, що так необачно зірвали свойого часу союз з Японією. Зробили це під впливом Америки. Показується, що з Америки Анґлія не має пожитку, а зірванння тісніщих взаємин з Японією вже зле відбилося в Китаю (Японія тут дуже радо підставляє тепер Анґлії ногу). Та й щеодно: Анґлія дрожить на думку, що Японія, Китай і Радянський Союз можуть утворити тісне порозуміння, звернене своїм вістрям в інтереси Анґлії в Азії. Такий трикутник бувби для Анґлії дуже небезпечний. Тепер в анґлійських політичних колах говорять про льорда Бальфура, що він „профільософував“ інтереси Анґлії, зриваючи союв з Японією. — Подиву гідна анґлійська дисципліна. Недавно Черчіль заявив, що Анґлійці твердші, ніж самі думали. Мимо цього, що страйк вуглекопів спричинив такі великі втрати, Анґлійці не тільки що покрили буджет зі звичайних податків, а й ще заощадили значну надвижку на зменшення державного довгу. Над все Анґлійці цінять погоду духа. І ось щоби цю погоду духа, цей анґлійський оптимізм скріпити, один денник став пропаґувати спорт співу. Дав почин до устроювання співацьких віч. І сходяться величезні маси народу, щоби спільно поспівати. Співають релігійні і веселі пісні. А спів заразливий, перейшов з концертових саль до фабрик, шкіл, шпиталів і т. д.

ФРАНЦІЯ на девятому році після побідної війни опинилися в незавидному положенню. Кажуть, що навіть гіршому, як в два роки після програної війни в 1871. Побіда не принесла сподіваних користей. Прийшла кріза господарська і політична. І це звязало руки Франції в її заграничній політиці. В перших роках після війни здавалося, що Франція зробиться диктаторкою на европейському суходолі. Сьогодня можна вже говорити про осамітнення Франції. Сьогодня її положення того рода, що можна їй хиба зговорюватися тільки з Німеччиною. І має це робити правительство, на чолі якого стоїть Поанкаре. А тут в Німеччині прийшло до влади правительство, в якому на першій скрипці грають німецькі націоналісти, які зовсім не криються зі своєї великої прихильности до думку віднови монархії Гогенцолернів. Взаємини Франції з Анґлією помітно остигають. Ось недавно Бріян на сенатській комісії заграничних справ проголосив в справі китайській безінтересовність Франції і заявив, що Франція є проти розкавалковання Китаю. Це зробило в Льондоні дуже погане враження. Та Льондон чнслився з таким становищем Франції і тепер виходить на верх, чому Чемберлен висилав недавно Черчіля в гості до Муссолінія, чому Черчіль говорив в Римі приємні для фашизму речі. Італія в китайській справі станула по стороні Анґлії, вислала на китайські води свої воєнні кораблі, вислала до Шанґаю свої літаки. Розуміється, таких послуг не робиться даром Анґлія зобовязалася за те попирати італійську політику на Балкані і в північній Африці. Тепер у Франції пригадують собі думку забитого німецького міністра-фільософа Ратенауа, який мріяв про французько-німецкко-радянський союз. У Франції розпочалася боротьба за зміну виборчої ординації до парляменту. Знаменне, що французькі ліві партії побиваються дуже за тим, щоби послів вибирати кожного в окремім окрузі. Очевидно, що це не згідне з духом демократизму, про який вони так гарно балакають. Та для них обставини так склалися, що саме оттаким чином можуть вибрати більше своїх людей, тому й нічого собі не роблять з того, що ломлять кличі, які самі голосили. — Вкінці у Франції росте з дня на день економічна кріза. Промисл, що дуже гарно розвивався підчас спадку франка, тепер попадає в застій. Росте безробіття, якого досі Франція не знала. Устав рух чужинців, що давніще масово сюди приїзджали і давали поважні зиски. Поанкаре носиться з думкою обнизити курс франка. Не хоче старатися о заграничну позичку. Хоче держати франка краєвими силами. Щось зовсім так, як недавно в Польщі Владислав Ґрабскі.

ІТАЛІЙСЬКИЙ диктатор недавно в розмові з одним німецьким кореспондентом ось що сказав про фашизм: „Сьогодня фашизм є партією, міліцією, корпорацією, стоваришенням. Це не вистачає. Фашизм мусить зробитися чимсь більшим: Життєвим напрямом. На чім полягає цей напрям? Перше всього на відвазі, на любови до пригод, на неохоті до пацифістичної (мирової) балаканини, де мира нема, на готовости до чину, на погорду до тих, що сидять тихо і легко все трактують“. А дальше: „Фашизм це витвір чисто італійський. Инші краї самі мусять працювати над своїм спасенням. Кожна форма правління мусить бути висліддом питоменностей даної країни. Другі краї не можуть приняти фашизму, можуть тільки розвивати власну систему правління, відповідну до їхних прикмет“.

Муссоліні затіяв нову штуку: він входить в звязки з Македонцями. Це дальша спроба окружити Югославію. Таким чином хоче Італія замкнути Югославії дорогу до Еґейського Моря, та через Албанію, Македонію і Болгарію (з нею Італія в добрих взаєминах) здобути сухопутний шлях до Чорного Моря, поминаючи Дарданелі, над якими сидять Турки Кемаля-паші. Таким чином хоче Муссоліні найти певний шлях до українського чорнозему, забезпечуючи собі з ним торговельні взаємини. Не безпідставні здогади, що проти балканських плянів Муссолінія не буде протестувати Анґлія, навпаки — мабуть це все робить він за тихою згодою Чемберлена. — Муссоліні може похвалитися поважним успіхом: професійні союзи, які стояли досі під безоглядним впливом соціялістів, зговорилися з фашистами, заявили, що не будуть поборювати фашистівської влади. До Італії вертає з Франції провід професійних союзів. А пішли вони на зговорення з фашистами тому, що Фашисти дбають про економічні інтереси робітництва.

В ПОРТУҐАЛІЇ вибухла чергова революція. Не перша і мабуть неостання. Від 1910 року є це вже девятнайцята революція в цій країні. Протягом 17 років мала Портуґалія 43 правительства. Остання революція вибухла в місті Опорто і обняла цілий край. Революціонери змагали до повалення диктатури ґенерала Кармони. А прийшов він до влади ось як: В минулому році в маю (місяць революцій!) збунтувалися два ґенерали Кармона і Ґомез да Коста та адмірал Кабаседас, перетягнули на свій бік шість дивізій війська (всіх має Портуґалія вісім) і повалили конституційне правительство. Примусили президента портуґальської републики Махада уступити, президента міністрів де Сільву проґнали, парлямент розвязали і утворили директоріят, до якого війшли вони всі три. До трьох тижнів ґен. Кармона посварився з двома другими директорами і ґен. да Косту вислав на заслання на азорські острови, а адмірал Кабацедас вспів втікти. Революція в мин. році відбулася в той спосіб, що збунтовані війська з півночі і з полудня пішла походом на столицю Лісбону. Одначе оминали місто Опорто, якого залога не хотіла прилучитися до повстання. Тепер навпаки, революція вибухла саме в Опорто. Тут вже появилися були визначні провідники опозиції проти ґенеральського режіму. На вулицях Лісбони йшли завзяті бої, м. и. збомбардовано будинок американського посольства. Вибух страйк залізничників. Ґен. Кармоні закидується, що він змагав до привернення монархії. Цікаво, яке становище до революції в Портуґалії займало теперішне анґлійське правительство. Річ в тому, що Портуґалія є дуже залежна від Анґлії. На ділі Портуґалія є анґлійською кольонією. На основі останніх вістей з Портуґалії виходить, що правительство зуміло опанувати повстанчий рух. Питання: на як довго?

В ЧІЛЄ вибухла революція — попирана демократичною партією. Аробить це демократична партія тому, бо вона обурена за спосіб переведення виборів до сенату. Досі вона попирала правительство.

ВСЯЧИНА

З життя на еміґрації. В Берліні відбулися 29. січня 1927 р. надзвичайні загальні збори товариства „Українська Громада“, на яких принято таку ре золюцію: „Заслухавши реферату про Український Науковий Інститут в Берліні з уст його директора проф. Д. Дорошенка Українська Громада постановила: 1. вважати заснування Українського Наукового Інституту великим національним придбанням; 2) висловити подяку „Українському Товариству допомоги біженцям“ за ініціятиву і переведення справи Інституту. 3. вітати українські наукові сили Інституту і бажати успішного розвитку їх праці для добра української нації. — К. Ч.

Державний театр для дітей в Харкові. Основано його ще в 1925 році. В театрі є 800 місць. Діти приходять до театру і, дивляться на штуку і на окремих листочках записують свої враження. На чолі цього театру стоїть режісер Маряненко. Крім нього деякі штуки режісерує Галичанин Лопатинський (син співачки Фільомени). В цім році грає цей театр ось які штуки: „Одружіння“, „Міщанин-шляхтич“, „Гайдамаки“, „Захватники огню“, „З мішком за смертю“, „Розбійники“, „Скапен-штукар“ — для старших дітей, а для молодших: „Хатина дядька Томи“, „Тимошева Рудня“, „Козак Голота“. При театрі є стінна ґазета, в якій діти пишуть про театр. Всі помічення дітей про вистави в театрі режісери беруть під увагу.

НОВИНКИ.

Бандит. З Любачева пишуть: Тут арештовано 21-літнього бандита Семена Жилу з Коровиці Лісної. Він 27. січня напав на дорозі дівчину, що несла харчі з міста, заволік її в корчі і хотів знасилувати. На крик дівчини надбігли люде і бандит втік. А два дні пізніще він напав на 35-літню Тройнарову, яка є в останньому періоді тяжі, знасилував її, а опісля обрабував.

Пожар. В Керниці коло Городка Яг. вибух пожар в будинках Олени Пішкової і перекинувся на будинки сусідів. Згоріли дві хати, дві стайні, чотири стодоли (власність Олени Пішкової, І. Грициняка, Ів. Іванчишина, Василя Пішка). Згорів теж цілорічний дорібок.

Нещасний випадок. Двірський фірман з Боратина (повіт Ярослав) віз з міста бочку нафти. По дорозі фіра перевернулася і бочка придавила фірмана. По дводневних муках він помер в ярославськім шпиталю.

Смерть колись славного цигана. В Америці помер в шпиталю циган Ріґо Янчі, про якого колись дуже богато писали европейські ґазети. Пережив він на своєму віку не аби які пригоди. За молоду був дуже гарний. І за циганом-музикою шаліло жіноцтво. Залюбилася в ньому прегарна княгиня Хімай. Нічого собі не робила з того, що батьки її виреклися. Вгікла з Ріґом в світ. Він грав на скрипці, вона танцювала. І була мабуть чи не першою жінкою, що прилюдно танцювала наго. Та любов не тривала довго. Княгиня пішла своїм шляхом, Ріґо своїм. Княгиня після богатьох пригод померла в нужді. В нужді скінчив теж Ріґо, який після княгині збаламутив ще не одну жінку.

Цвітярка і міліонер. В Америці в одному місті жив самотно старий-дивак міліонер. Мав звичку йдучи на прохід, що дня купувати собі у дівчинки, що на вулиці продавала цвіти, одну цвітку. І все приговорював до гарненької цвітярки: вмираючи, запишу вам свій маєток. Дівчинка сміялася, не привязуючи ваги до жартів вбого убраного старушка. Та одного разу, коли він їй згадав про запис маєтку, вона сказала: Запишіть зараз“. Старушок витягнув олівець і щось писав на маншеті. Дівчина взала це за жарт. Через якийсь час не бачила жартовливого старушка. Аж одного разу дістає візвання до суду. Тут довідується, що старушок помер, залишаючи тестамент на маншеті, яким записує їй свій маєток. Суд визнав тестамент за важний. І бідна цвітярка дістала в спадку міліон долярів.

Каплички „богів“ в Японії. Японський уряд розпочав нищити велике число малих капличок розсіяних від давен давна по селах Японії. Ті каплички японський народ побудував в честь звірят (примітом: лисів, вужів і т. д.) ще в тих часах, коли вірив в звірята як в я-ку вищу божу силу. В новіщих часах, коли японські вищі верстви суспільности познайомились з европейською — особливо з німецькою — культурою, японський уряд віддав старинні каплички звірят під окрему опіку міністерства цісарського двору. Міністерство взялося тепер до бурення тих капличок, бо японський народ вже на стільки дозрів, що не почитає звірят як Бога. Головною вірою Японії є Шінтоїзм. Є се дивна віра без постійних правил і без морального кодексу. Святих книжок нема у Японців. А виконування віри Шінтоїзму полягає на почести, віддаваній природі і на почитанню предків. Побіч Шінтоїзму поважною віроісповідною сектою Японців є Буддизм, який був введений в Японії 552 р. по Христі. З початку Шінтоїзм і Буддизм взаїмно доповнювалися і жили з собою в згоді; навіть уживали до відправи спільної святині. Але відтак наступив розділ обох вір, який задержався до нині з тим, що перевагу має Шінтоїзм, а Будизм чимраз більше занепадає.

Пожар в Станиславові. В Станиславові при вул. Бельведерській згоріла гарбарня Кравзера. Шкода виносить 80 тис. золотих (в цім: запас шкіри на 60 тисяч зол.).

Населення Радянського Союза виносить на основі спису, переведеного в грудни мин. року, 144 міліони душ. В 1897 р. на тій самій території було 104 міліони населення. Міст, що мають понад 100 тисяч населення, є 100.

Японський новий цісар (мікадо) з нагоди похорону свойого батька жертвував на добродійні ціли півтора міліона єн. Крім цього дарував кару 20 тисячам проступників, а між ними даровано життя кільканайцяти засудженим на смерть.

З жалю за коровою. В Сороках стриж. коло Щирця згинула у Івана Куся корова. Бідний так взяв собі це до серця, що з жалю повісився.

Ленін в царському мундурі. „Рабочая ґазета“ подає ось яку історію: На Поділлю в одному місточку професійний союз не мав портрету Леніна. Та голова союза проворний чоловяга: найшов на стриху портрет царя Александра II і вирішив зробити з нього Леніна. Закликав місцевого маляра і дав приказ. Здавалосяби, тяжко змінити Олександра II на Леніна а це тим більше, що цар був представлений в мундірі з ордерами, а перед ним товпа народу, що дякує на вколішках за знесення кріпацтва. Біля царя ґенерали і духовенство. Маляр по вказівкам голови професійного союза перемалював голову царя на голову Леніна і все готово. Таким чином появився перший портрет Леніна в царському мундірі, в товаристві ґенералів і духовних достойників.

Легковірність мститься. До сторожихи Марії Новицької у Львові зайшов вечером невідомий чоловік. Представився їй, мовляв — називається Іван Буркевич, має камяницю при вулиці Стрийській і є вдівцем. Розбалакатися про всячину. Новицька скаржилася на свою вдовичу долю. І порозумілися. Вирішили побратися. А покищо Новицька зичить свойому майбутньому мужеви тяжко запрацьований гріш. Сказав, що зовтра віддасть. Вийшов і пропав. Новицька пішла на скаргу до поліції. І викрилося, що мнимий, „Буркевич“ є Іваном Лосем, що має жінку і є по фаху теслею, що позичені гроші пропив і що він Новицьку натягнув не першу. А має він 66 років. Нічого собі кавалір... Легковірність мститься!

Вбивство на весіллю. В Лібравтові коло Нового Санча на весіллю у господаря Мигача прийшло до суперечки між Свідерським і Павлом Мигачем. Слово по слові і дійшло до бійки, в якій Свідерський вдарив Мигача ножем в плечі. Рана була смертельна, Мигач після тяжких мук помер, а Свідерського арештовано.

Чи не вбила дитину? У Львові на днях сталась ось яка подія: До поліціянта приступила одна жінка і вказала одну прохожу, що кудись скоро йшла. Сказала, що за нею на іншій вулиці бігла якась женщина і кричала: „віддай дитину і 2000 зол.“ — і що вона втікла перед цею женщиною. Поліціянт придержав вказану жінку. Була це Олена Кардаш. На поліції вона заявила ось що: В серпни в Золочеві дала їй якась жінка на виховання дитину і 600 зол. Вона не могла дати собі ради з дитиною і одного разу всадила її непомітно на фіру одному селянинови, що їхав до Сасова. Тому, що заходить підозріння, що Кардашева дитину вбила, її придержано в арешті.

В старій печі дідько палить. В залізничій касі в Люблині не стало 150 тисяч золотих. Це відкрито підчас ревізії. Одначе касієра Тиміньского не найдено. Він накивав пятами до Варшави. Виявилося, що він потрібував богато грошей, бо залицявся до молодої дівчини. А сам він чоловік старший і жонатий.

„Небіжка радила“... У львівського різника Ісакевича служила 48-літня Анна Дерень. Ісакевич вдовець, хоч молодший від Анни, став залицятися... Обіцяв їй вженитися з нею. Казав, що небіжка — жінка, вмираючи, радила йому в друге женитися з женщиною старшою, статочною. Анна повірила. Час минав, а Ісакевичеви не хочеться йти під вінець. Вкінці Анна скаржить різника до суду за зведення. І він опиняється на 14 дневних реколекціях в кримінalі.

Дурисвіт. У Вильні і по околичних містах крутився панок в шапці урядника скарбового. Продавав портрети президента Польщі. І змушував купувати цей портрет купців, товариства, приватні особи. Коли хто не хотів купити, грозив карами. І люде купували для відчіпного, платячи за кепський образок по 10 зол. Хто вагався, показував йому книжечку з візами від поліційних постерунків (82) і від старость (16). Та в кінці трапився недовірчивий чоловяга, який забажав провірити, що це за птиця — оцей урядник. Нитка по нитці і довідався, що він нічого немає спільного з дирекцією скарбу, що він стоїть на службі „Звьонзку стшелецкого“ і називається Шипер. І виявилося, що „Звьонзек“ видав портрет Мосціцкого, який взяв отсей Шипер в розпродаж, зобавязуючись продавати його по золотому. І показалося, що цей Шипер пошив в дурні 82 поліційні постерунки і 16 старостів, які шантажистови дали візи. Виявилося теж, що до астисти в розпродажі він діставав поліцаїв.

Жінка хотіла отруїти чоловіка. В Давидові жінка Юзя Круліка Міхаліна всипала чоловікови трутину до зупи і він дістав корчі жолудкові. Одначе не догадався про причину. Ще два рази вона пробувала доїхати чоловікови, досипаючи йому отруї до чаю. Щойно від лікаря довідався, яку то добру жінку має. Одначе вона не чекала на поворот чоловіка з міста, втікла до своєї мами в Стільську коло Жидачева. Її мама займається робленням „лікарств“ з зілля. І ось таким „лікарством“ хотіла Міхаліна виправити чоловіка на другий світ.

Пропала жінка. Жінка Івана Зубкова, столярського челядника у Львові, поїхала в гості до своєї рідні в чортківському повіті. По кількох тижнях Зубків довідався, що її у кревних в Чортківщині нема. Дотеперішні пошукування безуспішні. Заходить небезпека, що Зубкову по дорозі вбито.

З хроніки бандитизму. Коло Сокаля є село Войславичі. Це село люде в ночі оминають, так там поширився бандитизм. Та не тільки в самому селі траплялися там напади, а й в околиці. На днях зловлено там двох пташків, Владислава Колесняка і Кипріяна Андрущака, а в них дома найдено богато награбованих річей.

Смерть 14. осіб на весіллю. В Молодечні на Виленщині відбулося весілля. Гості богато їли, ще більше пили. А пили горівку, приготовану господарем. Він купив більшу скількість деревного спирту (щоби напій дешевше обійшовся!) і зробив собі горівку. Цею горілкою гості позатроювалися. Заки лікар приїхав, 14 осіб померло.

З нужди повісився. До Перемишля приїхав з Устрик дол. Ізак Фельдер і замешкав в готелю. Коли він через довший час не виходив з кімнати, готелева служба війшла, щоби провірити, що з гостем діється. І побачили страшну картину: на вікні гойдався труп Фельдера. Оставив листа до мами, в якому пише, що дальше не може терпіти нужди, тому відбирає собі життя.

Пошесть самовбивств. В Ленінграді в минулому році відібрало собі життя 570 мущин і 390 жінок. Найбільше самовбивців було у віці від 18 до 25 років і найбільше між ними Жидів.

Метеор. В Могилеві на передмістю впав великий метеор. Це зробило на населення велике враження. Люде стали собі пояснювати це як познаку кінця світа.

Нові книжки.

Автори, бажаючи, щоб їх твори були на цім місци оцінені, мусять прислати два примірники книжки.

Проф. Іван Огієнко: 1) **Початок друкарства в Уневі**, стор. 20,8°; 2.) **Український наголос на початку XVII-го віку**, стор. 31,8°; 3.) **Українська вимова богослужбового тексту в XVII. віці**, стор. 24,8°; 4.) **Новочасний церковно-словянський правопис**, стор. 28,8°. — Перша з названих розвідок вирішує недосліджену досі справу початку друкарства в Уневі (1647 р.), прочі розвідки присвячені дослідові нашої мови в минулому і церковнословянської як літературної. Автор майже вперше у нас досліджує наголос нашої мови в давнині, доказує, що церковно-слов. тексти вимовляли в нас по свойому, инакше, ніж у других Словян, вкінці займається усталенням церк.-слов. правопису на основі історично-літературного матеріялу. Кожна з розвідок написана живо й цікаво і приносить багато нових вислідів —

Е. Грицак.

Осип Брусак: *Соціялісти й комуністи великодержавних націй.* Нюйорк, стор. 13.16°. — В маленькій брошурці переконує нас автор про давно відому річ, що нам нічого не поможуть соціялісти й комуністи великодержавних націй, які дбають про свої справи, а нас бажають дальше поневолювати. Арґументація автора досить примітивна, а стиль і мова страшні. Чи не шкода грошей на таке видавництво? І кому воно потрібне? — *Е. Г.*

БІРЖА з дня 14. лютого: доляр ам. 8·94½. Біржа збіжева: пшениця двірська 50·75—51·75, пшениця селянська 48·50—49·50 жито 36·50—37·50 ячмінь броваровий 32—34 ячмінь пастівний 27—27·50; овес 28·75—29·75.

За редакцію відповідає Степан Навроцький.

З друкарні Кнолера і Сина в Перемишлі.